

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

От: професор д-р Мария Георгиева Стоянова, Университет за национално и световно стопанство, преподавател в катедра „Икономическа социология“, научна специалност Социология.

Относно: конкурс за доцент по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност „Социология“ в секция „Публични политики и социални промени“ на ИФС при БАН.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“ на ИФС при БАН, съгласно Протокол №27 от 10.12.2019 г. на НС на ИФС. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД-09-769 от 18.12.2019 г. на Директора на ИФС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

В обявения конкурс участва като единствен кандидат гл.ас. д-р Венета Кръстева Петрунова, секция „Публични политики и социални промени“ при ИФС при БАН. Кандидатката е възпитаник на СУ „Климент Охридски“, завършила е специалност „Социология“ в двете ОКС „бакалавър“ и „магистър“ през периода 2003-2008 г. Зачислена е в докторантура в ИС при БАН, която приключва през 2009 г. със защита на дисертационен труд на тема „Стопанска етика на Българската православна църква“.

След придобиване на ОНС „доктор“, научноизследователският, преподавателският и практическият опит на кандидатката се изразяват в следното:

- **главен асистент** в секция „Публични политики и социални промени“ при Института по философия и социология при БАН от 2010 г. и в момента;
- **преподавател** в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“; координатор по меморандуми за сътрудничество и стажантско обучение на ИФС с катедра „Социология“ в СУ и катедра „Икономическа социология“ в УНСС;
- **академичен наставник** на студенти от СУ, УНСС и Университета Браун, САЩ, преминаващи обучителни стажове в ИФС по двустранни споразумения и по програма: ”Студентски практики - Фаза 1”, ОП „Наука и образование за

- интелигентен растеж” на МОН; член на 3 професионални организации – Европейска мрежа за социален анализ, БСА и СУБ;
- **член на управителните съвети на КОСТ** (за периода 2017-2021 и 2018-2022);
 - **участие в 12 международни и национални проекта;**
 - **изнесени доклади на 19 научни конференции;**
 - **регистрирани 6 участия в организационна дейност за научни конференции** като член на 1 програмен и 2 научни комитета в чужбина и на 3 организационни комитета в България;
 - **написани 39 публикации, с които участва в конкурса;**
 - **получена престижна награда на МОН, през 2019 г.,** за ръководството на най-успешен проект по Програма за подпомагане на млади учени на БАН - 2017г.

Кратката биографична справка разкрива, че в обявения конкурс за доцент участва перспективен млад учен с мотивация и със сериозни постижения в научноизследователската, преподавателската и практическата дейност.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Предоставени са ми за рецензиране пълен набор от документи за участието на гл.ас. д-р Венета Петрунова в конкурса на ИФС за заемане на академичната длъжност „доцент”. Запознаването ми с тях ми позволява да направя следното **обобщение:**

първо, всички публикации са направени след придобиване на ОНС „доктор” и **второ,** тези публикации напълно припокриват научната специалност „Социология”, по която е обявен конкурса.

Кандидатката е **изпълнила изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент” в ИФС.**

Констатацията на рецензента се потвърждава и от прегледа на материалите на кандидата, направен в комисиите в ИФС-БАН.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Гл.ас. д-р Венета Кръстева има придобит много добър преподавателски опит в катедра „Социология на правото, икономиката и иновациите” на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”, където през периода 2010-2016 г. чете лекции и води упражнения по учебната дисциплина ”Икономическа социология” с обща натовареност 60 ч. лекции и 60 ч. упражнения. Този факт е доказателство за желана и достигната от кандидатката висока степен на подготвеност в областта на социологическите науки, което ѝ дава възможност да извършва обучителна дейност във ВУ.

Паралелно с преподаването е академичен наставник на студенти от 3 университета - СУ, УНСС и Университета Браун, САЩ, преминаващи обучителни стажове в ИФС по двустранни споразумения и по програма: ”Студентски практики - Фаза 1”, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” на МОН;

Владее отлично английски и немски език.

Членува в Европейската мрежа за социален анализ, в Българската социологическа асоциация и в Съюза на учените в България.

Ползва се с уважение сред своите колеги.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

В своята научно-изследователска дейност кандидатката е представила публикации, проекти и изследвания в 4 основни направления. **Първото е** в областта на **икономическата социология** (пазар на труда и младежка безработица и заетост, бедност и социално изключване, трудова несигурност) и на **социалната политика** (публични политики за социална промяна - регулиране на безработицата и социалните неравенства). На тази проблематика са посветени общо 19 публикации, написани през периода 2010-2019 г., след защитата на дисертационния труд, а именно: 1 монография (2019) и 5 студии (2017-2019), 5 статии (2010-2018) и 8 глави от колективни монографии (2018-2019). **Второто е** в областта на **социология на религиите**, представено чрез 1 монография (2014), плюс 7 статии публикувани през периода 2010-2014. **Третото е** в областта на **социология на образованието**, по което участва с 3 статии, публикувани през 2012-2014. **Четвъртото е** свързано с изучаване **ефектите от усвояването на средствата от ЕС** по Структурните фондове и Кохезионния фонд през програмния период 2007-2013 г. (9 статии от 2014г.)

Определящо е направлението в областта на икономическата социология и на социалната политика.

Д-р Кръстева участва с общо 39 публикации, от които 2 монографии, 5 студии, 24 статии, 8 глави от колективни монографии. От тях 28 са на английски език.

Една от монографиите е реферирано издание. Направени са 3 публикации в международни издания, които напълно покриват нормативните изисквания.

Кандидатката е участвала в **7 международни и 5 национални проекта**, които покриват изследователските ѝ интереси. Взела е участие с **доклади в 19 научни конференции**, от които 3 в чужбина (2 в Словения и 1 в Сърбия) и 16 в страната;

Ръководител е на 1 проект – награден от МОН.

Рецензираните научни публикации намират отражение в българската и в чуждестранната литература. В представените ксерокопия на цитиранията става ясно, че те са **22 на брой**, от които 19 са в публикации в реферирани издания с научно рецензиране и 3 са в нереперирани също с научно рецензиране.

Рецензентът приема всички публикации и цитирания за отговарящи на тематиката на конкурса и подлежащи на рецензиране.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Основните приноси на кандидатката са в горепосочените направления и са подробно описани в отделно приложение към материалите на конкурса.

В най-обобщен вид **приносите** могат да бъдат обособени в три групи – научни, методологични и практико-приложни.

На първо място са **научните приноси**, които се отнасят до обогатяване на социологическото познание, а именно:

- **идентифицирани са реални проблеми на уязвими групи младежи на пазара на труда**, каквито са личната и социална несигурност, ниското качество на труд и на живот, нарушаване на трудовите права, недостатъчна (понякога липсваща) държавна подкрепа, изведени по емпиричен път, чрез прилагане теорията за трудовата несигурност;

- **обобщени са променени характеристики на младите хора в съвременните общества**, разкрити по емпиричен път, върху базата на социологическата концепция за младостта като отделен период в развитието на личността;

- върху основата на социална емпирия са **изведени и анализирани основни фактори на макроравнище** (глобализацията, технологичното развитие, отслабване принципите и ролята на социалната държава, дерегулацията на пазара на труда и пр.), **предизвикващи промени** в българското общество в институционален, икономически, културен и социален контекст, в т.ч. **фрагментиране на уязвими групи млади хора** от достъпа им до ресурси и възможности за трудова реализация;

- установени са, по емпиричен път, **последниците** от трудовата несигурност и безработица **за изследваните индивиди** (младежи - „отпаднали” от пазара на труда и „слабо интегрирани участници”), **за социалната група**, към която те принадлежат (уязвими млади хора на пазара на труда) и **за обществото** като цяло;

- по емпиричен път са **разкрити и анализирани положителните и негативните ролеви взаимодействия** между различните участници в пазара на труда – работещи, работодатели, държавни институции, НПО, като акцента е поставен върху **негативните практики**. Направени са **препоръки** за тяхното преодоляване, като е поставен акцент върху активизиране диалога между всички заинтересованите страни;

- по емпиричен път са **изведени основните начини**, чрез които младите българи се опитват да се справят със ситуацията на безработица и трудова несигурност и независимо от различното качество на тяхната интеграция на пазара на труда да водят живот такъв, какъвто те желаят да имат. Разкрити са **факторите**, които допринасят за успеха на техните усилия, на базата на основните концепции на подхода за способностите и възможностите за реализация чрез труд.

На второ място, постижения, свързани с обогатяване на методологията и методическия инструментариум в емпиричните социологически изследвания, а именно:

- използване на методологически правилен подход - прилагане на множество социологически методи (изучаване на документи, дълбочинно интервю, наблюдение с участие и експертна оценка) с цел събиране на достоверна емпирична информация за анализа;
- комбинацията на данни, получени чрез прилагане на количествени и качествени методи е позволило извършване на многопластов анализ и разкриване на детайли, които не биха могли да бъдат идентифицирани при използване само на количествените или само на качествените методи на изследване;
- разработените методики и инструментариуми могат да бъдат прилагани при провеждане на бъдещи изследвания за проследяване динамиката на изследваните от кандидатката процеси и очертаване тенденцията им на развитие.

На трето, приложни приноси, отнасящи се до управленската практика, насочени към публичните политики в сферата на труда, а именно:

- **направени са изводи**, че прилаганите политики в сферата на труда, социалните политики, в съчетание със социално-икономическата среда, **допринасят не за подобряване, а за влошаване ситуацията на най-уязвимите групи**, те водят до нарастване нивата на бедност и неравенства в обществото и създават условия за социално изключване на големи групи от хора;
- **направени са оценки на избрани програми и мерки** в сферата на активните политики на пазара на труда в 9 европейски държави, на базата на които са изведени добри практики сред младежките програми и са разкрити основните фактори, които допринасят за техния успех. Направените изводи могат да послужат на управляващите за обосноваване на решения при създаване на нови конкретни интервенции по отношение на младежката заетост. Сравнителният анализ е приложен изключително професионално;
- **предложени са препоръки**, изведени по емпиричен път, за подобряване ситуацията на уязвимите млади хора на пазара на труда в България, които да станат база за създаване на по-ефективни политики за заетост на младите хора, основани на знанието;
- **по емпиричен път са идентифицирани проблеми** във функционирането на Българската православна църква в пазарни условия и са формулирани **препоръки** за нейната адаптация в новите реалности;
- **идентифицирани са пропуски** в образованието на българските ученици и са направени препоръки към управляващите при правенето на реформи в предучилищното образование, да се предвидят и програми за развиване на емоционалната и социалната интелигентност у подрастващите.

Рецензентът изразява принципно съгласие с формулираните от

кандидатката приноси. Приносите отразяват коректно нейната научноизследователска работа и постижения.

7. Критични бележки и препоръки

Гл.ас.д-р Венета Кръстева Петрунова има сериозна изследователска, педагогическа и публикационна дейност, както и участие в достатъчно на брой научно-изследователски проекти. Основното ѝ внимание е насочено повече към българските проблеми, което е добра основа за бъдещи изследвания. Препоръките могат да бъдат в направление на сравнителни европейски и регионални изследвания в области, където тя е новатор. Вероятно ще се наложат и по-широкообхватни изследвания, с интердисциплинарен характер. Заемането на академичната длъжност „доцент“ за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“ на ИФС при БАН ще изисква в бъдеще и по-активна работа със студенти, докторанти и млади изследователи, участие в международни научни проекти и изяви, включително и научно ръководство на докторанти.

8. Заключение

Кандидатката за обявения конкурс гл.ас. д-р Венета Кръстева Петрунова изпълнява законовите и вътрешно нормативни изисквания на БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“. Нейните трудове разглеждат значими проблеми за социологията и са разработени на високо научно ниво. Посочените научни, методологични и практико-приложни приноси заслужават висока оценка. Познавам лично кандидатката и имам висока оценка за нейните качества като изследовател и научен работник. Посоченото ми позволява да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуват **положително** за избора на гл.ас. д-р Венета Кръстева Петрунова за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност „Социология“ в секция „Публични политики и социални промени“ на ИФС при БАН.

11.02.2020 г.
София

Подпис:
(проф. д-р Мария Стоянова)